

Kalanlardan Mehmet Genç

Tarih neyin olduğu değil, her şey unutulduğunda geriye kalansa, Mehmet Genç tarih oldu. Bilgisini belgesini paylaştığı ellilerindeki iktisat tarihçisi nesil onun ne büyük tarihçi olduğunu hakkıyla anlatacaktır. Ben paylaştığı irfanıyla ve biraz da kendi izlenimimle anmak isterim.

Yazan: Abdulhamit Kırmızı

Tarih: 21 Mart 2021

Yer: <https://serbestiyet.com/haberler/kalanlardan-mehmet-genc-54577/>

Hayatın bir şeyleri beklerken başımıza gelenden ibaret olması gibi, büyük alimler de farkında olmadan aramızda yetişir, içimizden gelir geçer. Öldükten sonra hatırlamaya başlarız. Tecrübe gibi artık başımızdan geçmiştir. Geriye bakıp hatırlayabiliriz. Bizimle birlikte yaşıyor olmasının ağır yükü üzerimizden kalkmıştır. Artık nutuklar atılabilir, heykeller dikilebilir, binalar adlanabilir. Yıl döndükçe anılabilir.

Hakkında çok şey yazılacak, bu hikâyelerde bazı yönleri sabitlenecek, sonra hikâyeler tek bir hikâyede taşlaşacak. Bütün renkli kişiliklerin başına geldiği gibi o da ezberlerle anılacak. Geçmiş hakkında okuduğumuz her şeyin daima eksik kalması gibi, hayatı ne kadar uzun anlatılsa hep noksan duracak. Tek bir hikâye onu farklı farklı tanıyanların hafızalarının yerini alacak, hafızanın ta kendisi olacak. Kim daha maharetle anlatırsa onun Mehmet Genç portresi kafamıza yapışacak. Muktedirden mahiri yoktur, resmi özgeçmişi o yazar. Böylece hayatı düz bir zaman çizgisindeki kokmaz rakamlara ve anlamını düşünmeye gerek bıraktırmayacak kof cümlelere indirger. Artık toplu tüketime hazırdır.

Tarih neyin olduğu değil, her şey unutulduğunda geriye kalansa, Mehmet Genç tarih oldu. Bilgisini belgesini paylaştığı ellilerindeki iktisat tarihçisi nesil onun ne büyük tarihçi olduğunu hakkıyla anlatacaktır. Ben paylaştığı irfanıyla ve biraz da kendi izlenimimle anmak isterim.

Zariflerin piriydi, evet, fakat titizlikle seçtiği sözlerin zarafet perdesini acılarını saklamak için de kullanırdı. Seksen yedi yılda yaşadığı çeşitli Trkiyelerde edindiği acı tecrübeler sözünde sarkastik bir tavır geliştirmişti ki bu sarkazmı anlamak yakınındakilere bile nasip olmazdı. Hoca ok Trkiyeler yaşadı, onu mağdur etmeyi göremedi. “Türkiye’de ilmin kendiliğinden bir kıymeti yoktur” derdi, “sadece siyaset veya sermayeyle ilişkilendiğinde, bu iki güce yaradığında birazcık kıymeti olur.” Hakikaten, ilim rütbelerin en yücesidir sözünü dilinden düşürmeyen insanımız limlerden ziyade siyasilere ve patronlara hrmetkrdır.

Bazıları kendini övmek için sahte bir özeleştiri kisvesi kullanır. Onun zeleştirileri yalnızca tevazu elbisesine bürünmüştür. Bu biraz da hayata karşı acemiliğini hiç kaybetmemiş olmasındandır. Bu sayede her evre ayrı bir Mehmet Genç samimiyeti tanı mıştır. Hayat acemiliği biraz da etrafına bilinçle ördüğü bir esrarengiz duvardır. Mehmet Genç yalnızlığı diye bir şey vardı. Kendi seviyesinde olmayanlarla çevrili insanlarda rastlanan bir yalnızlık türü. O yüzden seviye-i ilmiye ve terbiyesi noksan salon zeksına dikkat eder, basamaklarca aşağıya inerdi. Milletın ruhuna göre idare-i lisan ederdi. Siyaset semasının hep bulutlu olduğu bir ülkede yediği yağmurlar yüzünden o artık ıslanmamaya çalışırdı. Galebe her zaman hakka tegallp eder, bunu böyle bilir öyle yaşardı.

Tarihin değil tarihçilerin birbirlerini tekrar edip durduğunun farkında olarak, o hiç tekrara düşmek istemiyordu. Yazdığı her cümle zgn olmalıydı. Tek kelime ıkarılrsa cümle yapısı dağılmalıydı. Yazmak demişken, o menzili yolda bilenlerdendi maalesef. Araştırma merakı daima yazma gayretinin engeli oldu. Çekingen kalemi yüzünden az yazmayı meşrulaştırmakla geçerdi bazen sohbetleri: “Marx, Kant, Smith gibi adamlar ellilerinden evvel lselerdi elimizde hiç büyük eserleri olmazdı. Bunlar asıl eserlerini hep elli yaştan sonra yazmışlardır.” Bunları kendine der gibi demezdi, “kendinizi çok yaşlı saymayın, genç sayın. Herhalde altmış yaşına kadar insan sosyal ilimleri ancak öğreniyor, sonra ciddi eser verebiliyor” derdi. Bazen muzip bir gülüşle “geri Türkiyede hep öğreniyoruz zaten” diye eklerdi. Kısaca, geç yazmayı tavsiye ederdi ama kendisi bu ğdne yeterince kulak vermedi. Akademik er meydanında eleştirilme korkusundan mıydı, merak edilir. İnsan umduğuna gcenir ya, hocamız daha çok yazmalıydı.

Öte yandan, Sabahattin Alice dersek, bu devasa iddiasızlığın (ona) verdiği özgürlüğün hastasıydık. Mehmet Genç’i anlama çabası belki Mehmet Genç’ın umurunda olmadı ve olmayacak da. Komik eğer beklentilerin boşa ıkmasıysa onun Trkiyeleri hiç komik değildi. Yaralı kalbinde eski paslar burada beklentisiz yaşamayı çoktan öğretmişti. Fakat humor kişinin kendisine glebilmesiye en çok onda vardı. Yaşlanma sanatındaki korkmaz ustalığı da bu sayededir. Saına ak ve yüzüne yıllar kimsede daha güzel düşmemiştir.

Sohbetler müşterek meraklara kayar ya, bizde sözler en ziyade Nietzsche'ye doğru akardı. Sırf Nietzsche'yi kendi dilinden okumak sevdasıyla Almanca öğrenmeye başladığını fakat beceremediğini malum tevazuuyla sık sık söylerdi. 2018'de Dragos Kampüsü'nde bir gün elinde iki kalın beyaz ciltle haber vermeden odama geldi. "Ben artık ümidimi kestim, bunun hakkından siz gelirsiniz" diyerek Heidegger'in Nietzsche biyografisini kucağıma tutuşturdu. Nietzsche olmak çok zor derdi: "Hiç tanınmadı, Schopenhauer gibi. Hiç bilmedi kimse. Kendisi iyice delirdiğinde, 'güzel eserler yazdım ben de değil mi?' diye soruyormuş. Hazin." Nietzsche diye anlattığı bazen kendisi miydi? Kendimizi en iyi başkalarından bahsederken anlatabiliriz.

Başka bir sevdiği Wagner idi. Hatta odasında kendisini Wagner'le karşı karşıya gösteren bir resim vardı, kızının çizdiği. Çalışırken, yazarken Wagner dinlemeyi severdi. En son Fatih Bozkurt ile beraber ziyaret ettiğimizde, Bamberg'e gideceğim için yine heyecanlandı, komşu Bayreuth'te Nietzsche ile Wagner'in buluşmalarını konuştuk.

Mehmet Genç aslında 30 Haziran 2020'de İstanbul Şehir Üniversitesi kapatıldığında ölmüştü. Tek sesli medyanın yayınladığı özgeçmişlerde son on yılı yoktur. On yıldır çalıştığı ve kendisini ilk defa bahtiyar hissettiği kurumun adını anmadıkları gibi, 18 Mart 2021'deki son ölümünden önceki vefatını da sakladılar. Anma konuşmalarında tadımız bozulmasın hesabı. Halbuki son senesinin en büyük derdiydi; "bu üniversiteyi kapattırmamak lazım" cümlesi diline virt olmuştu. "Üniversitenin ne olacağı belli değil daha, değil mi? Ne bu felaket geldi yahu," der derin bir nefes çekerdi. Lafı döndürüp dolaştırır ve her sohbette, toplantıda "şimdi ne olacak peki Şehir'in durumu?" diye sorardı. Hatta bunun için Erdoğan'dan randevu istemiş fakat elde edememişti. "Hakikaten ilim yapmak isteyen bir üniversite idi, ben kütüphaneye ne istediysem aldılar, çok cömert davrandı Şehir. Fakat cömert davranmadan ilim olmaz," derdi. Son dünyası olan Şehir'deki dostlarını sorar durur, mesela "Engin nasıl oldu yahu?" diye kendi durumundaki Engin Deniz Akarlı hocamız hakkında bilgi ister, biz de son haberleri verirdik.

Mülkiye mezunu tarihçiler serisinin bu yakışıklı halkası sahneye çıkmayı değil gölgede kalmayı severdi. Bilmeye gayret ederdi, bilinmeye değil. Mülkiyeli dedim ama Mülkiyeci değildi. Ona göre, tarihçi yetiştirmeye en munasip müfredat Mülkiye'ninkiydi. Tarih için okunması gereken her şeyi okutuyordu. Yetişmesinde, hatıralarında, dostluklarında o kadar yer tutan Mülkiye'ye kırgın gitti. "Mülkiye Kemalizmin kalesi ve benim Osmanlı'yla ilgili şeylerimi hiç duymak istemediler, çalışmalarım hakkında yapılmak istenen bir konuşmayı reddettiler," diye onlarla dalgasını geçerek serzenişte bulunmuştu, daha geçen sene.

Kendileri tırmandıktan sonra arkalarından seyyar merdiveni iten devletlü tarihçiler dünyasında o gençlere merdiven yetiştiren bir müesseseydi. Bu yüzden unutuş rüzgârı ona uğramayacak. Mehmet Genç bütün sular çekildikten sonra kalanlardan olacak.

uçsuz bir dinleyişle dinle

üstlen çöllerdeki rahmeti

ey gürleyen yalnızlığımız

yolumuzu gözleyen

toprağa girdiğimiz vakit

uğultulu derinlikler kalır. (*Kalanlar*, Alaaddin Özdenören)